

Praksa sudova opšte nadležnosti

PRESTANAK PRAVA STANOVANJA (HABITATIO)

Pravo stanovanja (habitatio) konstituisano na stanu u svojini građana ugovorom o poklonu u korist trećeg lica prestaje raskidom ugovora o poklonu između poklonodavca i poklonoprimca.

Iz obrazloženja:

“U provedenom postupku je utvrđeno da su tužilje suvlasnice sa po 1/2 dela stana br. 10, na drugom spratu kuće br. 20, u ul. C. v. u B, u kome živi tužena, vanbračna supruga njihovog sada pokojnog oca. Otac tužilja, B. I., poklonio je predmetni stan tužiljama ugovorom o poklonu overenom kod Drugog opštinskog suda u B. 20. VIII 2001. godine, zadržavajući njime za sebe doživotno pravo stanovanja. Prethodni ugovor o poklonu između istih ugovornih strana sa istim predmetom ugovora, koji je bio overen pred Drugim opštinskim sudom u B. 23. III 2001. godine i kojim je bilo ugovoreno doživotno pravo stanovanja u tom stanu za poklonodavca B. I. i njegovu vanbračnu suprugu, ovde tuženu S., raskinut je sporazumno ugovorom overenim pred Drugim opštinskim sudom u B. 15. V 2001. godine.

Na tako utvrđeno činjenično stanje pravilno su nižestepeni sudovi primenili materijalno pravo kada su tužbeni zahtev tužilja usvojili i obavezali tuženu da se iz predmetnog stana iseli.

Pravo stanovanja (habitatio) kao lična službenost sastoji se u ovlašćenju da se u svrhu stanovanja koristi tuđa stambena zgrada ili stan kao posebni deo zgrade. Po svojoj pravnoj prirodi to je jedna vrsta službenosti upotrebe, ograničena po svom predmetu na stambenu zgradu odnosno stan, a uz isključenje svih plodova. Pravo stanovanja nastaje i prestaje po pravilima koja važe za plodouživanje. Plodouživanje prestaje protekom vremena ako je to bilo ustanovljeno na određeno vreme, a to vreme istekne pre smrti plodouživaoca, ako u vreme plodouživaocačeve smrti ugovoreno vreme nije isteklo ili plodouživanje nije bilo ograničeno u svom trajanju, ona se kao lična službenost gasi smrću plodouživaoca i uspostavlja se puna svojina vlasnika stvari, koji je dotle imao golu svojinu, može prestati na osnovu ugovora između vlasnika stvari i plodouživaoca, takođe i odricanjem od strane plodouživaoca.

Otac tužilja je bio vlasnik predmetnog jednoiposobnog stana. Ugovorom o poklonu koji je overen kod suda 23. III 2001. godine, otac tužilja je predmetni stan poklonio tužiljama, a na predmetnom stanu zadržao doživotno pravo stanovanja za sebe i svoju vanbračnu suprugu, ovde tuženu. Navedeni ugovor je raskinut ugovorom o raskidu ugovora o poklonu overenim kod suda 15. V 2001. godine. Novim ugovorom o poklonu zaključenim između oca tužilja i tužilja, koji je overen u sudu 20. VIII 2001. godine, a čiji je predmet sporni stan, otac tužilja kao poklonodavac je zadržao samo za sebe doživotno pravo stanovanja na predmetnom stanu. Pravo stanovanja na predmetnom stanu kao lična službenost oca tužilja prestalo je

njegovom smrću, pa kako ugovorom o poklonu od 20. VIII 2001. godine nije ugovoreno pravo stanovanja u korist tužene, tužena nakon smrti oca tužilja kao vanbračna supruga stan koristi bez pravnog osnova. Stoga je pravilnom primenom odredbe čl. 37. Zakona o osnovama svojinsko-pravnih odnosa obavezana da se iz predmetnog stana iseli i predmetni stan preda tužiljama.

Neosnovano u reviziji tužena ističe da ima pravo stanovanja na predmetnom stanu, iz razloga što jednom stečeno lično pravo stanovanja ne može se ugasiti raskidom ugovora. Obaveza poklonoprimca da trpi pravo lične službenosti stanovanja trećeg lica na svojoj stvari prestaje, kao i svaka druga ugovorna obaveza, raskidom ugovora shodno članu 132. Zakona o obligacionim odnosima, a kako to pravilno navodi i drugostepeni sud u pobijanoj odluci.”

(Presuda Vrhovnog suda Srbije u Beogradu, Rev. 3626/04 od 19. X 2005)

PRAVO SVOJINE NA GARAŽI

Garaža ne pripada zajedničkim delovima stambene zgrade na kojoj vlasnici stanova imaju pravo zajedničke nedeljive svojine, već je prostor koji predstavlja poseban deo zgrade na kome se može steći pravo etažne svojine.

Iz obrazloženja:

“Suprotno navodima revizije, kako su to pravilno utvrdili nižestepeni sudovi, garaža ne predstavlja, odnosno ne pripada zajedničkim delovima stambene zgrade na kojoj stanari, odnosno vlasnici stanova, imaju pravo zajedničke nedeljive svojine. Garaža je prostor koji predstavlja poseban deo zgrade, bilo u okviru same stambene zgrade ili u dvorištu stambene zgrade, koji je namenjen za garažiranje putničkih motornih vozila, na kome se može steći pravo etažne svojine, prema noveli člana 19. stav 1. Zakona o osnovama svojinsko-pravnih odnosa. Naime, privatizacijom stambenog fonda u društvenoj svojini, otkupom stanova, prema odredbama Zakona o stanovanju, nosioci stanarskog prava postali su vlasnici stanova sa pravom zajedničke nedeljive svojine na zajedničkim delovima zgrade i uređajima u zgradi (član 19. stav 2. istog zakona), ali ne i na garažama kao posebnom delu zgrade. Garaža koja je predmet ove parnice je bila u društvenoj svojini do donošenja Zakona o sredstvima Republike Srbije, kada je u smislu člana 1. ovog zakona postala državna svojina, odnosno vlasništvo Republike Srbije, sa pravom korišćenja Opštine Stari Grad, a u smislu člana 47. istog zakona.”

(Presuda Vrhovnog suda Srbije, Rev. 2798/04 od 17. XI 2004)

SLUŽBENI STAN I PRAVO NA OTKUP

Kada je stan po svojoj nameni kupljen za službene potrebe, onda zaposleni kome je takav stan dodeljene u zakup na određeno vreme dok obavlja određene poslove i zadatke nema pravo na otkup tog stana.

Iz obrazloženja:

“Tokom postupka je utvrđeno da je tužilac u radnom odnosu kod tuženog od 15. X 1991. godine. Dana 11. VII 1996. godine tužilac je sa tuženim zaključio ugovor o zakupu stana na određeno vreme na osnovu kog se dvoiposobni stan u vlasništvu tuženog daje u zakup tužiocu počev od 28. VI 1996. godine, pa sve dok obavlja poslove šefa gradilišta I, a u skladu sa odlukom Upravnog odbora tuženog br. 65/93-8 od 5. IX 1994. godine na osnovu koje je tuženi kupio stan da bi ka-

drovski rešio problem gradilišta I, odnosno isključivo radi davanja u zakup radniku koji će obavljati poslove šefa gradilišta I. Po navedenoj odluci predmetni stan ima status osnovnog sredstva. U članu 12. ugovora o zakupu određeno je da zakup prestaje u slučaju da zakupac bude raspoređen na drugo radno mesto, pa je zakupac dužan da se na zahtev zakupodavca iseli iz predmetnog stana. Tužilac je rešenjem direktora tuženog 1. X 1999. godine raspoređen na radno mesto inženjera u obračunskoj jedinici gradilišta I. Tužilac je 7. X 2003. godine podneo Upravnom odboru tuženog zahtev za otkup predmetnog stana koji koristi sa svojim sinom. Upravni odbor tuženog doneo je odluku 5. XII 2003. godine kojom se odbija zahtev tužioca za izmenu odluke Upravnog odbora od 5. IX 1994. godine sa obrazloženjem da ne postoje uslovi za otkup predmetnog stana, uz pozivanje na napred navedene odredbe ugovora o zakupu i odluke Upravnog odbora.

Polazeći od ovako utvrđenog činjeničnog stanja, pravilno su nižestepeni sudovi primenili materijalno pravo kada su odbili kao neosnovan tužbeni zahtev za poništaj odluke Upravnog odbora tuženog od 5. XII 2003. godine i utvrđenje da su se stekli uslovi za otkup predmetnog stana.

Neosnovano se revizijom ukazuje na pogrešnu primenu materijalnog prava obzirom da su se stekli uslovi za prerastanje ugovora o zakupu iz određenog na neodređeno vreme, te otkup stana.

Naime, pravilno su nižestepeni sudovi zaključili da nisu ispunjeni uslovi za zakup tužioca na predmetnom stanu postane zakup na neodređeno vreme uz otkup stana, posebno imajući u vidu da je čl. 2. i 12. zaključenog ugovora o zakupu stana od 11. VII 1996. godine u vezi čl. 5. Zakona o stanovanju predviđeno da se predmetni stan daje u zakup tužiocu dok uspešno obavlja poslove šefa gradilišta, te u slučaju njegovog raspoređivanja na drugo radno mesto zakup prestaje. Samim tim tužilac više ne ispunjava uslove predviđene za zakup predmetnog stana jer je tuženi na osnovu odluke Upravnog odbora od 13. IX 1994. godine kupio predmetni stan za službene potrebe da bi na radnom mestu na kome je tužilac radio zadržao potreban kadar. Imajući u vidu pravnu kategoriju, odnosno namenu stana koji je u pitanju, i u skladu sa tim zaključeni ugovor o zakupu stana, pravilno su nižestepeni sudovi primenili materijalno pravo kada su odbili tužbeni zahtev kao neosnovan.”

(Presuda Vrhovnog suda Srbije u Beogradu, Rev. II 1552/04 od 20. IV 2005)

OTKUP STANA U TOKU VANPARNIČNOG POSTUPKA ZA ODREĐIVANJE NOSIOCA STANARSKOG PRAVA (PRAVA ZAKUPA) I NIŠTAVOST UGOVORA

Ako u toku vanparničnog postupka za određivanje ko će da nastavi sa korišćenjem stana posle razvoda braka raniji bračni drug, nominalni nosilac stanarskog prava, otkupi stan, otuđi ga i potom umre, za dalje korišćenje stana i punovažnost ugovora o otkupu stana relevantno je ko bi od razvedenih bračnih drugova ispunjavao uslove da ostane isključivi nosilac stanarskog prava (zakupac) na stanu da je vanparnični postupak okončan meritornom odlukom za života oba bračna druga.

Iz obrazloženja:

Prema utvrđenom činjeničnom stanju, tužilja i sada pokojni B. R., otac tuženog Ž. R., zaključili su brak 8. II 1984. godine, a pre toga živeli u vanbračnoj za-

jednici od 1981. godine. Njihov brak razveden je pravosnažnom presudom 12. II 1987. godine. Stan koji je predmet spora sada pokojni B. R. dobio je na korišćenje 1982. godine po osnovu radnog odnosa i u njega se uselio zajedno sa tužiljom. Po razvodu braka tužilje i sada pokojnog B. R. vođen je postupak za određivanje nosioca stanarskog prava na ovom stanu koji je obustavljen rešenjem vanparničnog suda 11. XI 1992. godine jer je u toku postupka preminuo B. R. U toku trajanja vanparničnog postupka sada pokojni B. R. sa prvotuženom Opštinom kao davaocem stana na korišćenje u svojstvu nosioca stanarskog prava zaključio je ugovor o sticanju prava svojine na spornom stanu koji je overen pred sudom 16. V 1992. godine. Po zaključenju ovog ugovora on je u svojstvu poklonodavca sa tuženim Ž. R., svojim sinom, zaključio ugovor o poklonu overen pred sudom 22. V 1992. godine, čiji je predmet sporni stan.

Na osnovu ovako utvrđenog činjeničnog stanja, prvostepeni sud je tužbeni zahtev tužilje usvojio smatrajući da je tužilja zaključenjem braka i useljenjem u stan postala sunosilac stanarskog prava, a kako vanparnični postupak za određivanje nosioca stanarskog prava posle razvoda braka nije okončan donošenjem meritornog rešenja i kako je u toku vanparničnog postupka preminuo jedan od bračnih drugova, zaključio je da je tužilja stekla svojstvo nosioca stanarskog prava jer na drugi način nije imala rešenu stambenu potrebu, zbog čega je utvrdio da su ništavi kako ugovor o sticanju prava svojine na stanu zaključen između pokojnog B. R. i tužene Opštine, tako i ugovor o poklonu između B. R. kao poklonodavca i tuženog Ž. R. kao poklonoprimeca na osnovu člana 103. ZOO.

Okružni sud je preinačio prvostepenu presudu tako što je tužbeni zahtev tužilje odbio kao neosnovan jer nisu ispunjeni uslovi iz člana 103. stav 1. ZOO za utvrđivanje ništavosti ugovora.

I po oceni Vrhovnog suda, pravilan je zaključak Okružnog suda da ugovor o otkupu koji je zaključio sada pokojni B. R. kao nominalni nosilac stanarskog prava sa davaocem stana na korišćenje, kao i ugovor o poklonu koji je potom zaključio sa tuženim sinom Ž. R. nisu ništavi. Ovo zbog toga što, kako je u toku vanparničnog postupka za određivanje ko će da nastavi sa korišćenjem stana posle razvoda braka, raniji bračni drug nosilac stanarskog prava otkupio stan, poklonio ga svom detetu, a kasnije umro, za dalje korišćenje stana i punovažnost ugovora o otkupu i ugovora o poklonu, relevantno je ko bi od razvedenih bračnih drugova ispunjavao uslove da ostane isključivi nosilac stanarskog prava na stanu da je vanparnični postupak okončan meritornom odlukom za života oba razvedena bračna druga. Rešenje vanparničnog suda kojim se određuje ko će od razvedenih bračnih drugova nastaviti sa korišćenjem stana posle razvoda braka je deklaratornog karaktera i zasniva se na okolnostima koje postoje u momentu razvoda braka. Zbog toga je njegovo dejstvo *ex tunc*, a ne od momenta donošenja, pa se tim rešenjem vanparničnog suda ko će da nastavi sa korišćenjem stana posle razvoda braka pokriva ceo period od razvoda braka pa nadalje. Odredbom člana 17. Zakona o stambenim odnosima ("Sl. glasnik SRS", br. 9/85 i 18/85) prema tekstu važećem u vreme razvoda braka tužilje i sada pokojnog B. R., bilo je propisano da u slučaju razvoda braka raniji bračni drugovi koji su nosioci stanarskog prava sporazumno određuju ko će od njih ostati nosilac stanarskog prava. Oni se mogu sporazumeti da nastave korišćenje stana ili da stan zamene za dve manje stambene jedinice, a raniji bračni drug je mogao predlogom Opštinskom sudu na čijem je području stan da traži da sud u vanparničnom postupku odluči ko će ostati nosilac stanarskog prava, vodeći računa o stambenim potrebama ranijih bračnih drugova, njihove dece i drugih čla-

nova porodičnog domaćinstva, ko je dobio stan na korišćenje, da li je stan dobijen na korišćenje u braku ili pre braka, mogućnost dobijanja drugog stana, njihovom zdravstvenom stanju, materijalnim mogućnostima i ostalim okolnostima. U toku parnice bilo je nesporno da je sada pokojni B. R. po osnovu radnog odnosa dobio na korišćenje sporni stan samo za sebe, a ne i za tužilju, da je u trenutku zaključenja braka tužilja bila nosilac stanarskog prava koji se nalazi u Ž., pa bi po oceni Vrhovnog suda sada pokojni B. R. ispunjavao uslove da ostane isključivi nosilac stanarskog prava na predmetnom stanu da je vanparnični postupak okončan meritornom odlukom za njegovog života. Kako bi on ispunjavao uslove da ostane isključivi nosilac stanarskog prava, to ugovor o otkupu koji je zaključio sa davaocem stana na korišćenje nije ništav u smislu člana 6. stav 1. Zakona o stambenim odnosima ("Sl. glasnik SRS", br. 12/90), pa nisu ispunjeni uslovi iz člana 103. stav 1. Zakona o obligacionim odnosima za utvrđivanje ništavosti ovog ugovora, kao ni ugovora o poklonu koji je potom zaključio sa tuženim Ž. R., svojim sinom.

(Presuda Vrhovnog suda Srbije, Rev. br. 1198/04 od 10. III 2005)

JEDNOKRATNO RASPOLAGANJE STANOM

Pravo jednokratnog raspolaganja stanom mora se iskoristiti u razumnom roku, a u suprotnom se dato pravo gasi zbog nekorišćenja.

Iz obrazloženja:

"U provedenom postupku je utvrđeno da je tuženi "Politika" bio vlasnik stana bliže označenog u izreci i da je odlukom svog pravnog prethodnika od 16. VII 1986. godine pravnom prethodniku tužioca data saglasnost da može jednom odrediti nosioca stanarskog prava na spornom stanu na kome je nosilac stanarskog prava bio V. V., radnik pravnog prethodnika tuženog "Politike". Na osnovu date saglasnosti od 16. VII 1986. godine, pravni prethodnik tužioca i V. V. su 20. VII 1986. godine zaključili ugovor o zameni stanova po kom ugovoru je V. dat na korišćenje stan na D. površine od 76,42 m², s tim da pravni prethodnik tužioca u zamenu prima sporni stan vlasništvo NO "Politika", na kome je V. V. nosilac stanarskog prava. Ugovor o zameni od 20. VIII 1986. godine je realizovan, te je pravnom prethodniku tužioca sporni stan predat u posed zapisnikom o primopredaji 10. VII 1987. godine radi jednokratnog raspolaganja, odnosno određivanja nosioca stanarskog prava na istom. Pravni prethodnik tužioca to svoje pravo nije koristio punih 5 godina, pa je tuženi "Politika", kao vlasnik spornog stana, rešenjem od 18. VIII 1992. godine dao u zakup sporni stan na neodređeno vreme tuženom D. N. koji je sa tuženim Javnim preduzećem 27. VIII 1992. godine zaključio ugovor o zakupu predmetnog stana i stan nakon toga otkupio 17. XII 1992. godine.

Na osnovu tako utvrđenih činjenica, pravilan je zaključak nižestepenih sudova da u konkretnom slučaju ni ugovor o zakupu stana ni ugovor o otkupu istog stana nisu ništavi u smislu člana 103. Zakona o obligacionim odnosima. Nakon izvršene zamene stanova i predaje predmetnog stana u posed pravnom prethodniku tužioca zapisnikom o primopredaji od 10. VII 1987. godine, tužilac je imao mogućnost da jednokratno raspolaže predmetnim stanom dodeljivanjem istog na korišćenje po svom nahodjenju. Pravilan je zaključak nižestepenih sudova da je tužilac mogućnost da stanom jednokratno raspolaže trebao da iskoristi u razumnom roku, te da vremenski period od sticanja mogućnosti (1987. godine) pa do podnošenja tužbe (17. VII 2003. godine) ne može se smatrati razumnim rokom i da se stoga

protekom razumnog roka dato pravo zbog nekorišćenja ugasilo. Stoga neosnovano revizijom tužilac pobija nižestepene presude zbog pogrešne primene materijalnog prava pozivajući se na odredbe čl. 12. i 15. Zakona o obligacionim odnosima. Tužiocu je predmetni stan bio predat u posed i tužilac svoje pravo nije koristio punih 5 godina, pa se stoga neosnovano u reviziji poziva na načelo savesnosti i poštenja (član 12. ZOO) i načelo jednakih vrednosti davanja (član 15. ZOO).”

(Presuda Vrhovnog suda Srbije u Beogradu, Rev. 726/05 od 20. IV 2005)

AKTIVNA LEGITIMACIJA ZA PONIŠTAJ TESTAMENTA

Aktivna legitimacija za poništaj testamenta pripada licu koje bi po zakonskom redu nasleđivanja bilo pozvano na nasleđe kada ne bi bilo testamenta, uključujući lice isključeno iz nasleđa, odnosno lišeno nužnog dela, kao i svako drugo lice koje učini verovatnim da bi mu usled poništenja testamenta pripala neka korist iz zaostavštine.

Iz obrazloženja:

Prema utvrđenom činjeničnom stanju, sada pokojni S. B. bio je vlasnik nepokretnosti u V., a preminuo je 13. I 1984. godine. Od naslednika je ostavio zakonske naslednike drugog naslednog reda – suprugu A. i po pravu predstavljanja S. B. i L. B., V. I., Z. M. i L. R. U parnici koja je vođena pred Opštinskim sudom u predmetu P. br... poravnanjem između naslednika sada pokojnog S. B. utvrđeno je da je tužilja A. (supruga), po osnovu bračne tekovine vlasnik sa udelom 4/10 delova, a 6/10 delova deljeno je na sve naslednike, pa su utvrđeni udeli tako što je A. B. po osnovu nasleđa i tekovine postala vlasnik imovine u 14/20 delova, S. B. i L. B. sa po 1/20 idealnih delova, V. I. sa 2/20, Z. M. i L. R. sa po 1/20 idealnih delova. Z. M. i L. R. su u međuvremenu preminule, a njihovi naslednici su tužioci u ovoj parnici. A. B. je preminula 7. VIII 1985. godine, a za života je 26. VII sačinila pisani testament pred svedocima kojim je svu svoju pokretnu i nepokretnu imovinu ostavila tuženom. Zakonski naslednici sada pokojne A. B. su deca iza brata Ž. Lj. B. i D. B. i u parnici koja je vođena pred Opštinskim sudom u predmetu P. br.... tražili su da se poništi testament sada pokojne A. B. i pravosnažnom presudom pod istim brojem od 1. XI 1988. godine njihov tužbeni zahtev je odbijen. Oni nisu tužioci u ovoj parnici. Tužioci su naslednici supruga sada pokojne A. B., pokojnog S. B. po pravu predstavljanja. Odlučujući o osnovanosti tužbenog zahteva kojim su tražili da se utvrdi da je ništav testament sada pokojne A. B. kojim je svu svoju pokretnu i nepokretnu imovinu ostavila tuženom, nižestepeni sudovi zaključuju da ovaj zahtev nije osnovan jer tužioci ne spadaju u krug zainteresovanih lica koja mogu tražiti poništaj testamenta pošto se njihov nasledno-pravni položaj ne bi promenio utvrđenjem ništavosti testamenta. Utvrđenje ništavosti testamenta ne može da traži lice koje iz toga ne izvodi nasledno-pravnu ili drugu posledicu.

Po oceni Vrhovnog suda, pravilno su nižestepeni sudovi odbili zahtev tužioca pravilnom primenom materijalnog prava. Odredbom člana 62. Zakona o nasleđivanju (“Sl. list SAPV”, br. 8/5) prema tekstu važećem u vreme sačinjenja testamenta bilo je propisano da poništenje testamenta zbog zaveštačeve nesposobnosti za rasuđivanje ili zbog toga što zaveštalac nije imao 16 godina, kao i poništenje testamenta ili pojedinih njegovih odredaba zbog pretnje ili prinude, prevare ili zablude, može tražiti samo lice koje ima pravni interes i to u roku od jedne godine od dana kada je doznao za postojanje uzroka ništavosti, a najdalje za 10 godi-

na od proglašenja testamenta. Aktivna legitimacija za poništaj testamenta iz ovih razloga u prvom redu pripada licima koja bi po zakonskom redu nasleđivanja bila pozvana na nasleđe kada ne bi bilo testamenta, uključujući lica isključena iz nasleđa, odnosno lišena nužnog dela, kao i svakom drugom licu koje učini verovatnim da bi mu usled poništenja testamenta pripala neka korist iz zaostavštine. Tužiocima su lica koja ne spadaju u krug lica koja bi po zakonskom redu bila pozvana na nasleđe iza sada pokojne A. B. kada ne bi bilo testamenta, niti bi im usled poništenja testamenta pripalo neko pravo iz zaostavštine, i po oceni Vrhovnog suda nisu aktivno legitimisani za vođenje parnice za poništaj testamenta, odnosno utvrđenje njegove ništavosti. Oni ne spadaju ni u krug zainteresovanih lica iz člana 109. Zakona o obligacionim odnosima zbog čega je pravilno njihov tužbeni zahtev odbijen zbog nedostatka aktivne legitimacije.

(Presuda Vrhovnog suda Srbije, Rev. br. 1393/04 od 23. XII 2004)

OPOZIV ZAVEŠTANJA

Zaveštanje pred svedocima nije opozvano docnije zaključenim ugovorom o doživotnom izdržavanju, čiji je predmet ista nepokretna i pokretna imovina, ako se u sudskom sporu po tužbi zakonskih naslednika primaoca izdržavanja utvrdi da je ugovor o doživotnom izdržavanju ništav.

Iz obrazloženja:

“U provedenom postupku je utvrđeno da je sada pok. A. D. dana 27. XI 2000. godine pozvala advokata koji je na njen zahtev sačinio testament sa legatom u prisustvu testamentalnih svedoka i tuženog. Tim testamentom A. D. je svu svoju pokretnu i nepokretnu imovinu, sav novac, zlatni nakit i eventualna potraživanja koja se zateknu na dan njene smrti ostavila u isključivo nasleđe svom sestriću, ovde tuženom, da bi istog dana, isti advokat sačinio i ugovor o doživotnom izdržavanju između sada pok. A. D. i tuženog, koji je overen pred sudom dana 7. XII 2000. godine. Po tom ugovoru primalac izdržavanja A. D. obavezala se da posle svoje smrti svom sestriću, ovde tuženom, kao davaocu izdržavanja ostavi sve pokretne i nepokretne stvari, sav novac, zlatni nakit i eventualna potraživanja. Početkom decembra 2000. godine zdravstveno stanje A. D. se u toj meri pogoršalo da je ista dana 8. XII 2000. godine po podacima iz zdravstvenog kartona primila infuzije glukosalina zajedno sa baralginom i trodomom i preminula dana 23. XII 2000. godine u 88. godini.

Pravilno su nižestepeni sudovi na osnovu utvrđenih činjenica zaključili da zbog bolesti i starosti primaoca izdržavanja sporni ugovor o doživotnom izdržavanju nije predstavljao nikakvu neizvesnost za tuženog kao davaoca izdržavanja, pa je pravilno primenom odredbe člana 203. Zakona o nasleđivanju na zahtev tužioca kao zakonskih naslednika primaoca izdržavanja sporni ugovor o doživotnom izdržavanju poništen.

Međutim, osnovano se u reviziji ističe da su nižestepeni sudovi na utvrđeno činjenično stanje pogrešno primenili materijalno pravo kada su utvrdili da je zaključenjem ugovora o doživotnom izdržavanju opozvano pismeno zaveštanje pred svedocima.

Odredbom člana 178. Zakona o nasleđivanju je propisano da zaveštaočevo raspolaganje individualno određenom zaveštalom stvari ili pravom ima dejstvo opoziva zaveštanja te stvari ili prava.

Ugovor o doživotnom izdržavanju je poništen na zahtev tužilaca kao zakonskih naslednika primaoca izdržavanja na osnovu odredbe čl. 203. Zakona o nasleđivanju, jer je ništav u smislu člana 103. Zakona o obligacionim odnosima. Ništav ugovor ne proizvodi nikakva pravna dejstva od samog početka pa nadalje, što sa gledišta ostvarenja njegovog cilja znači da takav ugovor nije ni nastao. Pošto je ugovor o doživotnom izdržavanju ništav i ne proizvodi pravno dejstvo od samog početka, to je pogrešan zaključak nižestepenih sudova da je u smislu člana 178. Zakona o nasleđivanju pismeno zaveštanje pred svedocima opozvano kasnijim zaključenjem ugovora o doživotnom izdržavanju. Obzirom da je na utvrđeno činjenično stanje pogrešno primenjeno materijalno pravo, to je Vrhovni sud preinačio nižestepene presude tako što je odbio tužbeni zahtev tužilaca kojim su tražili da se utvrdi da je zaključenjem ugovora o doživotnom izdržavanju opozvano pismeno zaveštanje pred svedocima.”

(Presuda Vrhovnog suda Srbije u Beogradu, Rev. 2155/05 od 28. IX 2005)

Praksa trgovinskih sudova

NEDOZVOLJENOST ŽALBE

Žalba nije dozvoljena protiv odluke-rešenja stečajnog veća kojim je odlučeno o prigovoru izlučnog poverioca izjavljenog protiv odluke stečajnog upravnika o podnetim izlučnim zahtevima.

Obrazloženje:

Prema članu 32. stav 1. Zakona o stečajnom postupku protiv rešenja se može izjaviti žalba stečajnom veću ukoliko je ovim zakonom određena apelaciona nadležnost stečajnog veća, odnosno drugostepenom sudu ako ovim zakonom nije drugačije određeno.

Izlučni poverilac je lice koje na osnovu svog stvarnog ili ličnog prava ima pravo da traži da se određena stvar izdvoji iz stečajne mase. Izlučni poverilac nije stečajni poverilac u smislu čl. 37. st. 2. Zakona o stečajnom postupku.

Članom 91. Zakona o stečajnom postupku je propisano da izlučni poverilac podnosi zahtev da mu se iz stečaja izluči stvar koja ne ulazi u stečajnu masu. Stavom 2. istog člana stečajni upravnik je dužan da u roku od 20 dana od dana prijema zahteva obavesti poverioca da li prihvata zahtev za izlučenje ili takav zahtev odbija i da precizira rok u kome će omogućiti povraćaj stvari izlučnom poveriocu. Stavom 4. istog člana propisano je da ako stečajni upravnik odbije da izluči stvar iz stečajne mase, protiv te odluke poverilac ima pravo prigovora stečajnom veću u roku od 5 dana od dana prijema obaveštenja od stečajnog upravnika. Ako stečajno veće ospori pravo na izlučenje, poverilac shodno stavu 5. istog člana svoje pravo može ostvariti u drugim sudskim postupcima.

Shodno iznetom, odluka stečajnog veća o prigovoru je odluka po pravnom leku na odluku-zaključak stečajnog upravnika, koja je doneta na osnovu ovlašćenja stečajnog veća iz čl. 11. st. 1. tačka 7. Zakona o stečajnom postupku.

Izjašnjenje stečajnog upravnika u vezi zahteva za izlučenje i rešenjem stečajnog veća po prigovoru uspostavljena je dvostepenost odlučivanja, pa bi žalba na navedeno rešenje predstavljala treći stepen odlučivanja po zahtevu poverioca.

Iz tih razloga žalba na navedeno rešenje nije dozvoljena, kao ni protiv drugih rešenja donetih u okviru apelacione nadležnosti stečajnog veća.